

Hallituksen esitys Eduskunnalle merimiespalvelulaiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta. Uusi laki on tarpeen merenkulun toimintaympäristön muuttumisen vuoksi.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi kattavasti merimiespalvelusta ja sitä toteuttavasta merimiespalvelutoimistosta. Esitykseen sisältyvät ehdotukset toimiston tehtävistä sekä rahoituksen ja hallinnon järjestämisestä. Muutokset merenkulun työmarkkinajärjestöjen rakenteessa ja lukumäärässä sekä työnantaja-

että palkansaajapuolella ehdotetaan otettaviksi huomioon merimiespalvelutoimiston hallinnon rakennetta uudistettaessa.

Merimiespalvelutoimistolle ehdotetaan oikeutta tehdä sopimuksia merimiesten palvelutoiminnasta ja siihen liittyvästä palvelumaksusta ulkomaisella aluksella työskentelevien merimiesten työnantajan kanssa.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2006 alusta.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

Merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta annettua lakia (452/1972) säädettäessä kiinnitettiin huomiota merimiesammatin perusluonteeseen ja siihen, että se on pysynyt muuttumattomana. Merimies on hallituksen esityksen (HE 68/1972 vp) mukaan edelleenkin pitkiä aikoja poissa siitä yhteisöstä, jonka piirissä muut kansalaiset toimivat ja jonka antamista eduista he voivat keskeytyttä nauttia. Merimiehen mahdollisuudet vapaa-ajan harrastuksiin, itsensä kehittämiseen ja sosiaalisiin kontakteihin ovat vähäiset, olivatpa olot aluksella kuinka hyvät tahansa.

Voimassa olevan lain esitöissä tuotiin myös esille erityisesti muissa Pohjoismaissa tapahtunut kehitys, jonka seurauksena niissä oli perustettu lakisääteisiä toimielimiä, joiden tehtävänä oli hoitaa merimiesten sivistyksellisten ja vapaa-ajanviettotarpeiden tyydyttäminen siten, että he mahdollisuuksien mukaan pääsevät samanarvoiseen asemaan muiden kansalaisten kanssa. Erityisesti kiinnitettiin huomiota Kansainvälisen työjärjestön (ILO) toimintaan merenkulkijoiden meri-

miespalvelun kehittämisessä merellä ja satamissa.

Kansainvälinen työjärjestö on vuonna 1936 hyväksynyt suosituksen nro 48 merimiesten huollon parantamiseksi satamissa ja vuonna 1970 suosituksen nro 138, joka koskee merenkulkijoiden viihtyvyyttä ja hyvinvointia merellä ja satamissa. Suomessa säädettiin vuonna 1972 merimiesten palvelu- ja opintotoimintaa koskeva laki ja asetus (846/1972), joiden tarkoituksena on ollut ILO:n vuoden 1970 suosituksen hengessä edistää merimiespalvelutoimintaa. Säädöksissä ei määritellä toiminnan sisältöä lain 1 §:ssä olevia yleisluontoisia tehtäväkuvauksia lukuun ottamatta. Säädösten pääasiallisen sisällön muodostaa merimiespalvelutoimiston organisaation ja rahoituksen sääntely. Säädökset yhdessä niiden nojalla annettujen ohjesääntöjen kanssa määrittelevät merimiespalvelutoiminnan kuitenkin hyvin ILO:n suositusten mukaiseksi toiminnaksi.

Merimiespalvelutoiminta ei koske suoraanaisesti merimiesten terveydenhuoltoa. Merimiespalvelu ei koske myöskään työoikeuden piiriin kuuluvia kysymyksiä, kuten työ-

sopimuksia, työsuojelua, sosiaaliturvaa tai työnvälitystä.

Vuonna 1987 ILO on hyväksynyt yleissopimuksen nro 163 ja suosituksen nro 173, jotka koskevat merenkulkijoiden viihtyvyyttä ja hyvinvointia merellä ja satamissa. Sopimuksen mukaan jäsenvaltiot sitoutuvat varmistamaan, että sopivissa satamissa ja laivoilla järjestetään kaikille merenkulkijoille kulttuuri-, virkistys- ja tiedotus- sekä muita hyvinvointiin liittyviä palveluita. Merenkulkijoiden viihtyvyyttä ja hyvinvointia koskevassa suosituksessa on yksityiskohtaisia ohjeita merenkulkijoiden elämän helpottamiseksi satamissa ja aluksilla. Suomen ratifioiman sopimuksen ja suosituksen johdosta ei ollut tarvetta tehdä muutoksia merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta annettuun lakiin.

Merimiespalvelutoimiston tehtävänä on toimia yhteistoiminta-elinä lakisääteisen ja vapaaehtoisen merimiespalvelutoiminnan järjestämiseksi, tukea merenkulkijoiden aikuisopiskelua ja harrastustoimintaa sekä tarjota heille opinto-, tiedotus- ja vapaa-ajan palveluja. Merimiespalvelutoimisto palvelee myös Suomeen saapuvia ulkomaisia merimiehiä.

Suomen ulkomaanliikenteessä olevassa kauppalaivastossa on viime vuosina ollut noin 10 000 työpaikkaa. Laivatyöpaikkojen määrä on pysynyt vakaana, vaikka aluksia on ulosliputettu. Merimiespalvelutoimisto on arvioinut kehityksen olevan lähivuosina samanlainen. Suomalaisen merenkulkijoiden määrän odotetaan pysyvän ennallaan. Toisaalta ulkomaisten merenkulkijoiden määrä Suomessa kasvaa. Merikuljetukset Suomen ja ulkomaisten välillä ovat lisääntyneet. Rahdiliikenteessä suomalaisen tonniston osuus on vähentynyt.

Merimiespalvelutoimiston toimintaa ohjaavat edustajisto ja hallitus ja sitä valvoo työministeriö. Käytännön toiminnasta ja taloudesta vastaa hallitus, jossa ovat edustettuina työministeriö, merenkulkualan työmarkkinajärjestöt ja Suomen Merimieskirkko ry.

Toiminnan rahoitukseen osallistuvat merenkulkijat, työnantajat ja valtio. Toimintaan saadaan lisäksi varoja lästimaksuista, joista suurimman osan maksavat Suomen satamissa käyvät ulkomaiset alukset.

Merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta

annetun lain 3 §:ssä määritellään ne suomalaiset alukset, joissa työskentelevät henkilöt ovat velvollisia suorittamaan palvelumaksua merimiespalvelutoimistolle. Näitä aluksia ovat ulkomaanliikenteessä käytettävät kauppa-alukset, merellä ansiotarkoituksessa toimivat pelastusalukset, Itämeren ulkopuolella toimivat kalastusalukset, merenkulkulaitoksen jäänmurtajat, väyläalukset ja merenmittausta suorittavat alukset sekä merentutkimuslaitoksen tutkimusalukset.

Lain 3 §:n mukaan työnantaja pidättää lain piiriin kuuluvien työntekijöiden palkasta palvelumaksun, joka on yksi tuhannesosa henkilön aluksella saamasta tulosta. Työnantaja on velvollinen suorittamaan saman määrän palvelumaksuna, ja valtio suorittaa yhtä suuren määrän kuin työntekijät ja työnantajat yhdessä.

Lästimaksusta annetun lain (189/1936) mukaan sekä suomalaiset alukset, joita käytetään kauppamerenkulkuun ulkomaan liikenteessä, että ulkomaiset alukset, joilla harjoitetaan kauppamerenkulkua Suomeen, ovat velvollisia suorittamaan lästimaksua 10 senttiä aluksen nettovetoisuuden rekisteritonnilta vuodessa. Kertyneet varat käytetään lain mukaan ammatissa toimivien merimiesten huoltotoiminnan rahoitukseen. Varat jakaa merenkulkulaitos. Huomattava osa lästimaksutuloista jaetaan vuosittain avustuksena merimiespalvelutoimintaan. Lisäksi merimiespalvelutoimintaa tukevat vapaaehtoisesti muun muassa eräät rannikkokaupungit.

Merimiespalvelutoiminta ulottuu sekä satamiin, muuhun maissa tapahtuvaan toimintaan että myös laivoille. Merimiespalvelutoimiston hallitus päättää, miten ja missä toimintaa harjoitetaan. Merimiespalvelutoimistolla on tällä hetkellä omat toimipisteet kolmessa satamakaupungissa: Helsingissä, Turussa ja Kotkassa. Lisäksi merimiespalvelutoimisto käyttää sivutoimisia yhteyshenkilöitä muissa Suomen satamakaupungeissa ja tekee yhteistyötä Suomen Merimieskirkko ry:n kanssa merenkulkijoiden viihtyvyyden ja lehtipalvelun toteuttamisessa.

Käytännössä merimiespalvelutoimiston toteuttaman palvelutoiminnan eräs keskeinen muoto ovat omien asiamiesten laivakäynnit. Asiamiehet vievät laivoille lehtiä ja vaihtavat laivakirjastoja. Vuosittain asiamiehet tekevät

laivakäyntejä lähes 8 000. Merimiespalvelutoimisto on varustanut kaikki suomalaiset laivat kirjastoilla, joissa on 35—250 suomen- tai ruotsinkielistä kirjaa. Ulkomaankielisten kirjojen kysyntä on lisääntynyt miehistöjen äidinkielen mukaan. Asiamiehet vievät laivoille myös elokuvia ja toimivat aktiivisesti merimiesten liikuntaharrastuksen edistämiseksi.

Merimiespalvelutoimisto huolehtii merenkulkijoiden tiedonvälityksestä paitsi oman lehden ja lehtivälityksen avulla myös laivoille suoraan suunnatulla sähköpostilla. Sähköpostin välityksellä toimitetaan viikoittain kotimaisista ja ulkomaisista tietolähteistä koottuja merenkulun uutisia noin 80 laivalle.

Merimiespalvelutoimiston merkittävä tehtävä on merenkulkijoille suunnattu opinto- toiminta. Merenkulkijoille järjestetään erilaisia harraste-, atk-, kieli- ja liikuntakursseja. Merimiespalvelutoimisto järjestää vuosittain noin 100 kurssia merenkulkijoille. Lisäksi järjestetään merenkulkijoille suunnattua harrastus- ja virkistystoimintaa sekä klubi- ja kulttuuritoimintaa. Merenkulkijoille järjestetään mahdollisuuksia päästä erilaisiin tapahtumiin tarjoamalla kuljetuspalveluja laivoilta kaupunkien keskustoihin ja eri tilaisuuksiin.

2. Ehdotetut muutokset

Merenkulun toimintaympäristö ja toiminta- edellytykset ovat muuttuneet huomattavasti merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta annetun lain säätämisen jälkeen. Näillä muutoksilla on ollut vaikutusta myös merenkulkijoiden vapaa-aikaan ja sen rytmittymiseen. Koska merimiespalvelutoiminta kohdistuu erityisesti merenkulkijoiden vapaa-ajan toimintojen tukemiseen, alalla tapahtunut kehitys on otettava huomioon merimiespalvelutoimiston merenkulkijoille suunnatuissa palveluissa. Alusten satamassa oloajat ovat jatkuvasti lyhentyneet. Sen vuoksi merimiespalvelun toiminnalle asetetaan entistä suurempia vaatimuksia.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi kattavasti merimiespalvelusta ja sitä toteuttavasta merimiespalvelutoimistosta. Esitykseen sisältyvät ehdotukset toimiston tehtävistä sekä rahoituksen ja hallinnon järjestämisestä. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan näistä

asioista on säädetty ja määrätty paitsi merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta annetussa laissa, myös samasta asiasta annetussa asetuksessa sekä asetuksen nojalla annetuissa merimiespalvelutoimistoa koskevissa ohjesäännöissä. Sääntelyn yhtenäistämiseksi merimiespalvelua koskeva sääntely on koottu ehdotettuun lakiin. Esityksessä ehdotetaan, että merimiespalvelutoimiston tehtävät määritellään laissa ottaen huomioon ILO:n asiaa koskeva yleissopimus.

Merimiespalvelutoimiston rahoitus määräytyy suurelta osin merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta annetun lain mukaan. Toiminnan rahoitus on siten riippuvainen suomalaisten merenkulkijoiden lukumäärästä. Merenkulkija maksaa yhden tuhannesosan ansioistaan ja hänen työnantajansa maksaa saman määrän. Valtion osuus on yhtä suuri kuin edellä mainittujen yhteensä. Maksu on siis neljä tuhannesosaa merialan kokonaispalkkasummasta. Maksu ehdotetaan säilytettäväksi ennallaan. Merimiespalvelutoimistolle ehdotetaan kuitenkin oikeutta tehdä sopimuksia sekä suomalaisen työnantajan kanssa ulkomaisen aluksen henkilöstön osalta että ulkomaisen Suomeen liikennöivän aluksen henkilöstön työnantajan kanssa merimiesten palvelutoiminnasta ja siihen liittyvästä palvelumaksusta. Maksun suuruus määräytyisi näissä tapauksissa sovittavien palveluiden mukaan. Tällä tavalla pyritään turvaamaan merimiespalvelutoimiston rahoitus, vaikka suomalaisten alusten määrä vähenisi ja merimiespalveluja tarvitsevien ulkomaisien merenkulkijoiden määrä lisääntyisi.

Merimiespalvelutoimiston hallituksessa ja sen toimintaa valvovassa edustajistossa ovat edustettuina sekä työnantajat että kaikki merenkulkualan työntekijäryhmät. Voimassa olevan merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta annetun lain 12 §:n mukaan merimiespalvelutoimiston edustajistossa on 15 jäsentä ja jäsenillä varajäsenet. Jäsenistä yksi edustaa työministeriötä, yksi valtiovarainministeriötä ja yksi liikenne- ja viestintäministeriötä. Muista jäsenistä kuusi edustaa laivanvarustajia ja kuusi merenkulkijoita. Lain mukaan merenkulkijoista tulee kolmen edustaa miehistöä sekä yhden kansipäällystöä, yhden konepäällystöä ja yhden radiosähkötäjiä.

Merenkulun tekninen kehitys on johtanut

siihen, että laivoilla ei ole ollenkaan radiosähkötäjiä. Laivan kommunikaatiovälineet ovat yksinkertaistuneet ja tehostuneet merkittävästi. Laivan kansipäällystö hoitaa nykyisellä laivoissa olevalla tietoliikenne- ja viestintäteknologialla ne tehtävät, jotka aiemmin kuuluivat laivan radiosähkötäjälle. Radiosähkötäjät ovat edustettuina voimassa olevan lain 14 §:n mukaan myös merimiespalvelutoimiston hallituksessa, vaikka laivoilla tällaista ammattiryhmää ei enää olekaan.

Merenkulun työmarkkinajärjestöjen rakenteessa ja lukumäärässä on tapahtunut muutoksia myös työnantajapuolella. Sekä palkansaaja- että työnantajapuolella tapahtuneet muutokset on otettu huomioon esityksessä merimiespalvelutoimiston hallinnon rakennetta uudistettaessa.

3. Esityksen vaikutukset

Esityksen tarkoituksena on yksinkertaistaa merimiespalvelutoimintaa koskeva lainsäädäntö niin, että laissa ovat kootusti kaikki toimintaa keskeisesti ohjaavat normit. Ehdotettu laki turvaisi merimiespalvelutoiminnan rahoituksen muuttuvassa merenkulun toimintaympäristössä myös tilanteessa, jossa suomalaisten alusten määrä vähenee. Mikäli suomalaisten merenkulkijoiden määrä suo-

malaisissa aluksissa vähenee, olisi todennäköistä, että merimiespalvelujen tarve ei vähenisi, koska ulkomaisten merenkulkijoiden palveluiden tarve lisääntyisi vastaavasti. Tällöin ehdotettu järjestelmä, jossa merimiespalvelutoimiston hallitus voisi tehdä palvelusopimuksia myös ulkomaisten alusten osalta niiden liikennöidessä Suomeen, merkitsisi todennäköisesti sitä, että merimiespalvelutoimiston palvelutoiminta ja rahoitus pysyisi nykyisellä tasolla. Siten myös valtion maksumuus säilyisi entisen suuruisena.

Ehdotettu laki säilyttäisi nykyisen maksurakenteen ja maksun määrän myös merenkulkijoiden ja työnantajien kannalta.

Esitys ajanmukaistaisi merimiespalvelutoimiston hallintoa niin, että siinä olisivat edustettuina vain sellaiset työmarkkinajärjestöt, jotka edustavat aktiivisesti kauppamerenkulkuun osallistuvia tai vaikuttavia tahoja.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu työministeriön yhteydessä toimivassa merimiesasiain neuvottelukunnassa, jossa ovat edustettuina kaikki merenkulun työmarkkinajärjestöt. Mainitut järjestöt puoltavat yksimielisesti esityksen hyväksymistä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Lain tarkoitus. Voimassa olevan lain 1 §:n mukaan merimiesten palvelu- ja opinto-toiminnan tarkoituksena on merimiesten opiskelun, nuoriso- ja aikuiskasvatuksen, urheilu-, virkistys- ja vapaa-ajan toiminnan sekä viestintäpalvelun edistäminen. Ehdotetun lain 1 §:n sanamuoto on lyhyempi kuin voimassa olevan lain, mutta lain tarkoitus olisi edelleen sama. Lain tarkoituksena olisi merimiesten vapaa-ajan toiminnan ja viestintäpalvelujen edistäminen. Palvelu kohdistuu merimiesten vapaa-ajan käyttöön ja sen tukemiseen. Toiminta ei kohdistu työaikaan. Merimiesten palvelu- ja opintotoiminnan sisältö määriteltäisiin ehdotetussa laissa erikseen.

2 §. Merimiespalvelutoimisto. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi lain tarkoituksen toteuttamiseksi tarpeellisesta organisaatiosta, merimiespalvelutoimistosta ja sen tehtävistä. Voimassa olevassa laissa on säädetty lähinnä vain organisaatiosta. Merimiespalvelutoimiston tehtävistä on säädetty varsinaisesti vain asetuksella.

Pykälän 1 momentin mukaan työministeriön yhteydessä toimii merimiespalvelutoimisto. Se toimii yhteistoiminta-alueena kotimaassa ja ulkomailla sekä merellä että satamissa tapahtuvan lakisääteisen ja vapaaehtoisen merimiespalvelutoiminnan tarkoituksenmukaiseksi järjestämiseksi ja yhtenäistämiseksi. Merimiespalvelutoimiston asema työministeriön yhteydessä säilyisi ennallaan. Se olisi edelleen varsinaiseen valtion hallintokoneistoon kuulumaton hallinnon apuelin. Lakisääteisellä merimiespalvelutoiminnalla tarkoitetaan lähinnä voimassa olevassa merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta annettussa laissa tarkoitettua toimintaa. Vapaaehtoista merimiespalvelutoimintaa harjoittavat muun muassa Suomen Merimieskirkko ry. ja merenkulkualan työmarkkinajärjestöt.

Voimassa olevan lain 1 §:ssä merimiespalvelutoimiston tehtävät on todettu hyvin yleisluontoisesti. Varsinaisesti merimiespalvelutoimiston tehtävistä on säädetty merimiesten

palvelu- ja opintotoiminnasta annetussa asetuksessa. Nyt merimiespalvelutoimiston tehtävistä ehdotetaan säädettäväksi ehdotetun lain 2 §:n 2 momentissa. Ehdotus vastaa voimassa olevan asetuksen 1 §:n säännöstä.

Ehdotuksen mukaan merimiespalvelutoimiston tehtävänä olisi ehdotetun 2 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan edistää ja ohjata merimiesten opinto-, nuoriso- ja aikuiskasvatustoimintaa. Tämä toiminta on käytännössä ollut merkittävässä asemassa merimiespalvelutoimiston työssä. Vaikka toiminta kohdistuu vapaa-ajan käyttöön, monilla merimiespalvelutoimiston merimiehille järjestämällä kursseilla, kuten kieli- ja atk-laitteiden käyttökursseilla, on ollut merkitystä myös työtehtävistä suoriutumisessa ja sitä kautta myös työnantajille.

Pykälän 2 momentin muutkin kohdat vastaavat asetuksen 1 §:n mukaisia merimiespalvelutoimiston tehtäviä. Merimiesten henkilökohtaiset käytännön tarpeet ja merenkulun kehittyminen ovat johtaneet siihen, että merimiespalvelutoimiston ei ole enää tarvinnut toimia merimiesten ja heidän omaistensa tarvitsemien majoitus- ja virkistystilojen aikaansaamiseksi satamiin. Tällaisilla tiloilla ei ole ollut kysyntää. Merimiehillä on käytettävissään omat asunnot vapaa-aikanaan lähes poikkeuksetta. Asetuksen mukaan tällainen toiminta kuuluu merimiespalvelutoimiston tehtäviin, mutta nyt ehdotetaan, ettei se enää kuuluisi. Sen sijaan toimiston tehtäviin kuuluisivat edelleen tarkoituksenmukaiset merimiespalvelukeskukset, merimiespalveluaineiston vapaa kuljetus eri maiden ja laivojen välillä, laivakirjastotoiminta, merimiesten tiedotus- ja viestintäpalvelun edistäminen sekä yleinen merimiespalvelutoiminnan kehittäminen.

Pykälän 3 momentin mukaan merimiespalvelutoimiston kotipaikka on Helsingin kaupunki. Ehdotus vastaa voimassa olevan lain 2 §:n säännöstä.

Merimiespalvelutoimiston toiminnan tulee keskittyä merimiesten opinto- ja vapaa-ajan toimintojen tukemiseen ja edistämiseen. Merimiespalvelutoimiston varojen keskittämi-

seksi juuri tähän tehtävään ehdotetaan, että pykälän 4 momentiksi otettaisiin voimassa olevan asetuksen 20 §:n 2 momentin mukaisesti säännös, jonka mukaan merimiespalvelutoimistolla ei ilman työministeriön suostumusta saa olla osake-enemmistöä osakeyhtiössä eikä vastaavaa määräämisvaltaa muussa yrityksessä, jollei kysymyksessä ole asunto-osakeyhtiö tai kiinteistöyhtiö.

3 §. Palvelumaksu. Merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta annetun lain 3 §:n mukaan suomalaisessa ulkomaanliikenteessä käytettävässä kauppa-aluksessa, merellä ansiotarvituksessa toimivassa pelastusaluksessa, Itämeren ulkopuolella toimivassa kalastusaluksessa, merenkululaitoksen jäänmurtajassa, väyläaluksessa ja merenmittausta suorittavassa aluksessa sekä merentutkimuslaitoksen tutkimusaluksessa toimessa oleva henkilö sekä hänen työnantajanaan oleva laivanvarustaja ovat kumpikin velvolliset suorittamaan saman suuruisen palvelumaksun merimiespalvelutoimistolle. Palvelumaksu on yksi tuhannesosa henkilön aluksella saamasta tulosta. Tämä palvelumaksu ja sen peruste ehdotetaan pidettäväksi 1 momentissa ennallaan kuitenkin siten, että erityisiä aluksen omistusvaatimuksia ei enää ole. Tutkimusaluksen, jäänmurtajan, väyläaluksen tai merenmittausaluksen omistussuhde ei ole palvelumaksun kannalta merkittävä. Esimerkiksi tutkimusaluksen voi omistaa merentutkimuslaitos tai ympäristökeskus.

Voimassa olevan lain 4 §:n 2 momentin mukaan merimiespalvelutoimisto on voinut sopia palvelumaksusta suomalaisen laivanvarustajan kanssa hänen ulkomaisen tytäryhtiön omistaman tai vuokraamansa ulkomaisen aluksen osalta. Ehtona on ollut, että aluksella on toimessa myös suomalaisia merimiehiä.

Merenkulun toimintaympäristö- ja toimintaedellytykset ovat muuttuneet huomattavasti. Suomen ulkomaanliikenteestä yhä suurempi osa hoidetaan ulkomaisella tonnistolla. Merimiespalvelutoimiston toiminnan ja palvelun tarpeen kannalta merkitystä on sillä, että suomalaisia merimiehiä on enenevässä määrin Suomeen liikenneivissä ulkomaisissa aluksissa ilman, että kyseessä olisi suomalaisen varustamon tytäryhtiön omistama alus tai suomalaisen varustamon vuokraama ulkomainen alus. Merimiespalvelutoimisto palve-

lee myös näitä merimiehiä, vaikka toimisto ei voimassa olevan lain mukaan voi saada varsinaista palvelumaksua kyseisiltä aluksilta toimintansa rahoittamiseksi. Tämän vuoksi pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että merimiespalvelutoimiston hallitus voisi tehdä merimiesten palvelutoiminnasta sekä siihen liittyvästä palvelumaksusta sopimuksen ulkomaisella aluksella työnantajana olevan kanssa, jos työnantaja on suomalainen tai alus liikennöi Suomeen ja jos aluksella työskentelee suomalaisia merimiehiä.

Koska kyseessä olisi tällöin ulkomainen alus, palvelumaksun tulisi perustua sopimukseen. Palvelumaksun suuruus määräytyisi näissä tapauksissa sovittavien palveluiden mukaan. Sopimuksen ehtona olisi, että aluksella työskentelee suomalaisia merimiehiä. Merimiespalvelutoimisto palvelee myös ulkomaisia merimiehiä, mutta heille annettava palvelu on rajoitetumpaa kuin kotimaisilla kielillä annettava palvelu. Ulkomaisten merimiesten palvelu pyritään kattamaan merimiespalvelutoimiston lästimaksutuloista saamalla osuudella.

4 §. Valtion osuus. Merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta annetun lain 4 §:n 1 momentin mukaan valtio on velvollinen suorittamaan merimiespalvelutoimistolle yhtä suuren määrän kuin lain 3 §:ssä tarkoitettujen merimiesten ja laivanvarustajien palvelumaksuista yhteensä kertyy. Valtion osuus on siis ollut kaksi tuhannesosaa merimiesten aluksella saamasta tulosta. Valtion osuus ehdotetaan pidettäväksi nykyisellään eli kahdessa tuhannesosassa merimiesten aluksella saamasta tulosta tai ehdotetun lain 3 §:n 2 momentin mukaisesti sovitusta merimiespalvelumaksusta.

5 §. Palvelumaksun tilitys. Pykälän 1 momentin mukaan työnantaja on velvollinen pidättämään merimiehen palkasta merimiespalvelutoimistolle maksettavan palvelumaksun. Ehdotus vastaa voimassa olevan lain 5 §:ää.

Pykälän 2 momentin mukaan työnantaja on velvollinen maksamaan merimiesten palkasta kalenterikuukauden ajalta pidättämänsä palvelumaksut ja niitä vastaavan oman palvelumaksunsa merimiespalvelutoimistolle viimeistään tuota kalenterikuukautta toiseksi lähinnä seuraavan kuukauden kymmenentenä

päivänä. Tilityksestä on käytävä ilmi kussakin aluksessa toimitettujen pidätysten määrä ja niitä vastaava työnantajan palvelumaksu. Säännösehdotus vastaa merimiesten palveluja opintotoiminnasta annetun asetuksen 2 §:n säännöstä.

Ehdotetun 5 §:n 3 momentin mukaan ulkomainen työnantaja maksaisi 1 ja 2 momentista poiketen palvelumaksun merimiespalvelutoimistolle merimiespalvelutoimiston hallituksen kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti.

6 §. Tilityksen virhe tai laiminlyönti. Pykälän 1 momentin mukaan, jos 5 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tilityksessä on virhe tai tilitys on jäänyt kokonaan tekemättä eikä virhetä oikaista tai tilitystä tehdä merimiespalvelutoimistolle sen hallituksen määräämässä ajassa, joka ei saa olla kuukautta lyhyempi, työnantaja olisi velvollinen maksamaan merimiespalvelutoimistolle mainitussa momentissa tarkoitettuna palvelumaksuna hallituksen kohtuulliseksi arvioiman määrän.

Pykälän 2 momentin mukaan merimiespalvelutoimiston hallituksen 1 momentin nojalla määräämä palvelumaksu jäisi pysyväksi, jollei työnantaja ole kuuden kuukauden kuluessa merimiespalvelutoimiston päätöksestä tiedon saatuaan pannut asiaa vireille Helsingin käräjäoikeudessa.

Ehdotettu pykälä vastaa voimassa olevan lain 7 §:ää.

7 §. Työnantajan palvelumaksun laiminlyönti. Pykälä vastaa voimassa olevaa tilannetta. Työnantajan palvelumaksun laiminlyönnistä on säädetty merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta annetun lain 8 §:ssä. Merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta annetun asetuksen 2 §:ssä on säädetty työnantajan pidättämien palvelumaksujen tilitysajankohdasta. Ehdotuksen 7 §:n 1 momentin mukaan, jos työnantaja ei ole 5 §:n 2 momentissa säädettyssä määräajassa maksanut merimiespalvelutoimistolle sille tulevia palvelumaksuja, ne olisivat ilman tuomiota tai päätöstä ulosotokelpoisia siinäkin tapauksessa, että maksun peruste tai määrä on 6 §:n 2 momentin nojalla saatettu tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Pykälän 2 momentin mukaan määräajassa suorittamatta jääneelle määrälle työnantajan olisi maksettava viivästyskorkoa korkolain (633/1982) mukaan. Voimassa olevan lain

8 §:n 2 momentin mukaan viivästyskorko on 10 prosenttia. Asiassa on kuitenkin tarkoitukseenmukaista noudattaa korkolain mukaan määräytyvää viivästyskorkoa.

8 §. Työntekijän palvelumaksun laiminlyönti. Voimassa olevan lain 9 §:n mukaisesti pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että jos 5 §:n 1 momentissa tarkoitettu palvelumaksun pidätys on jäänyt toimittamatta osaksi tai kokonaan, työnantajalla on oikeus pidättää puuttuva määrä myöhemmin maksettavasta palkasta.

9 §. Valtion osuuden maksaminen. Valtion osuuden suuruus on esityksen mukaan riippuvainen merimiesten ja työnantajien yhteenlasketun maksuosuuden suuruudesta. Tämän vuoksi valtio voi maksaa osuutensa vasta saatuaan selvityksen merimiesten ja työnantajien maksuosuuksista. Pykälän 1 momentti vastaa voimassa olevan lain 10 §:ää. Sen mukaan valtio maksaisi 4 §:ssä tarkoitettua määrää merimiespalvelutoimistolle vuosineljänneksittäin kuukauden kuluessa palvelumaksujen kertymistä koskevan selvityksen saamisesta.

Merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta annetun asetuksen 3 §:ssä säädetään työministeriön velvollisuudesta maksaa valtion osuus. Pykälän 2 momentti vastaa mainittua asetuksen 3 §:ää. Sen mukaan valtion osuuden saamiseksi merimiespalvelutoimiston on toimitettava työministeriölle selvitys, josta käy ilmi työnantajien edellisen vuosineljänneksen aikana pidättämien palvelumaksujen määrä ja niitä vastaava työnantajien palvelumaksu. Ministeriö maksaisi selvityksen saatuaan merimiespalvelutoimistolle valtion osuuden siltä ajalta, jota selvitys koskee.

10 §. Merimiespalvelutoimiston hallinto. Pykälän 1 momentin mukaan merimiespalvelutoimistolla olisi edelleen edustajisto ja hallitus voimassa olevan lain 11 §:n mukaisesti. Samoin säädettäisiin siitä, että niiden jäsenet eivät saisi olla samoja henkilöitä.

Merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta annetussa laissa käsitellään merimiespalvelutoimiston johtajan velvollisuuksia, mutta laissa ei ole nimenomaisesti säädetty siitä, kuka johtaa toimiston toimintaa. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan merimiespalvelutoimistoa johtaa hallituksen valitsema toimitusjohtaja.

11 §. Merimiespalvelutoimiston edustajisto. Pykälän 1 momentin mukaan työministeriö määräisi merimiespalvelutoimiston edustajiston neljäksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Voimassa olevan lain 12 §:n 1 momentin mukaan työministeriö määrää edustajiston kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Edustajiston toimikauden pidentäminen vuodella neljään vuoteen on tarkoituksenmukaista niin nimitävän viranomaisen kuin toiminnassa mukana olevien, merenkulun piirissä toimivien järjestöjen ja tahojen kannalta.

Esityksessä ehdotetaan pienennettäväksi edustajiston kokoonpanoa. Voimassa olevan lain 12 §:n 2 momentin mukaan edustajistossa on 15 jäsentä, joista kuusi on edustanut työnantaja- ja kuusi palkansaajajärjestöjä. Pykälän 2 momentin mukaan edustajistoon kuuluisi 11 jäsentä. Jäsenillä olisi nykytilanteen mukaisesti henkilökohtaiset varajäsenet. Jäsenistä ja varajäsenistä yhden tulisi edustaa työministeriötä, yhden valtiovarainministeriötä ja yhden liikenne- ja viestintäministeriötä. Muista jäsenistä ja varajäsenistä neljän tulisi edustaa työnantajia ja neljän palkansaajia. Palkansaajista kahden tulisi edustaa miehistöä, yhden kansipäällystää ja yhden konepäällystää.

Työnantajia ja palkansaajia edustavien jäsenten lukumäärän vähentäminen on mahdollista, koska merenkulun ammattiryhmissä on tapahtunut merkittäviä muutoksia. Tieto- ja viestintäteknikan kehittyessä radiosähkötäjiä ei laivoilla enää ole. Näin ollen he eivät ole käyttämässä merimiespalvelutoimiston palveluja eikä heillä ole tarvetta olla edustettuna merimiespalvelutoimiston hallinnossa. Edustajiston kokoonpanoa on pyritty supistamaan muutoinkin niin paljon kuin vain edustajiston valvontatehtävän kannalta on ollut mahdollista. Tärkeintä on tehokkaasti ja hyvin toimiva merimiespalvelutoimiston hallinto.

Työministeriö määräisi pykälän 3 momentin mukaan työnantajia ja palkansaajia edustavat jäsenet hankittuaan alan kunkin järjestön ehdotuksen asiasta. Menettely vastaisi voimassa olevan lain mukaista menettelyä muutoin paitsi, että järjestöjen ehdotuksessa ei tarvitsisi olla enää kaksi kertaa niin monta jäsen ehdokasta kuin heitä ollaan määräämässä.

12 §. Edustajiston puheenjohtaja ja edustajiston täydentäminen. Voimassa olevan lain 13 §:ää vastaavasti 1 momentissa säädetään, että työministeriön olisi määrättävä yksi edustajiston valtiota edustavista jäsenistä edustajiston puheenjohtajaksi ja yksi varapuheenjohtajaksi.

Pykälän 2 momentin mukaan, jos jäsen tai varajäsen eroaa tai erityisen syyn vuoksi vapautetaan tai varajäsen määrätään jäseneksi kesken toimikauden, työministeriön olisi määrättävä tilalle uusi jäsen tai varajäsen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

13 §. Edustajiston kokous. Voimassa olevassa laissa ei ole säädetty lainkaan edustajiston kokouksesta eikä tehtävistä. Näistä asioista on säädetty lain 20 §:n yleisvaltuutuksen nojalla annetussa asetuksessa. Esityksessä ehdotetaan, että edustajiston kokouksesta ja kokouksessa käsiteltävistä asioista säädettäisiin laissa.

Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan edustajisto kokoontuisi vuosittain viimeistään huhtikuun kuluessa edustajiston kokoukseen.

Pykälän 2 momentin mukaan edustajiston kokouksessa olisi:

- 1) käsiteltävä hallituksen laatima toimintakertomus ja tilinpäätös sekä tilintarkastajien lausunto;
- 2) käsiteltävä kysymys edellisen vuoden tilinpäätöksen vahvistamisesta;
- 3) päätettävä niistä toimenpiteistä, joihin edellisen vuoden hallinto ja tilit antavat aihetta;
- 4) käsiteltävä hallituksen laatima toimintaja taloussuunnitelma;
- 5) määrättävä hallituksen jäsenten ja tilintarkastajien palkkiot;
- 6) valittava vähintään kaksi tilintarkastajaa ja heidän varamiehensä; sekä
- 7) käsiteltävä muut kokouskutsussa mainitut asiat.

Voimassa olevan merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta annetun asetuksen 4 §:n 3 momentin mukaisesti ehdotetaan pykälän 3 momentissa säädettäväksi, että kysymys tilinpäätöksen vahvistamisesta sekä päätöksen teko toimenpiteestä, johon edellisen vuoden hallinto ja tilit antavat aihetta, olisi siirrettävä viimeistään kahden viikon kuluessa ilman eri kutsua pidettävään jatkokokoukseen, jos siitä

tehdään ehdotus, jonka puolesta äänestyksessä annetaan vähintään kaksi kolmannesta saapuvilla olevien jäsenten äänistä. Samalla olisi päätettävä myös jatkokokouksen ajasta ja paikasta.

Voimassa olevan asetuksen 6 §:n 3 momentin mukaisesti ehdotetaan pykälän 4 momentiksi säännöstä, jonka mukaan hallituksen jäsenillä ja varajäsenillä sekä Suomen Merimieskirkko ry:n edustajalla olisi läsnäolo- ja puheoikeus edustajiston kokouksissa.

14 §. *Ylimääräinen edustajiston kokous.* Merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta annetun asetuksen 5 §:ssä säädetään ylimääräisen edustajiston kokouksen pitämisestä. Tämä säännös ehdotetaan otettavaksi lain 14 §:ään. Sen mukaan ylimääräinen edustajiston kokous olisi pidettävä, kun työministeriö niin määrää, kun hallitus katsoo tarpeelliseksi tai kun vähintään kuusi edustajiston jäsentä sitä ilmoitettua asiaa varten kirjallisesti vaatii. Jos tilintarkastajat toimittamansa tarkastuksen perusteella katsovat ylimääräisen kokouksen pitämisen tarpeelliseksi, ylimääräinen kokous olisi kutsuttava koolle heidän vaatimuksestaan.

Ylimääräinen edustajiston kokous olisi pidettävä kuukauden kuluessa sen jälkeen, kun määräys tai vaatimus kokouksen pitämisestä on saapunut edustajiston puheenjohtajalle tai hallitukselle.

15 §. *Edustajiston koolle kutsuminen.* Merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta annetun asetuksen 6 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään edustajiston koolle kutumisesta. Tämä säännös ehdotetaan otettavaksi lain 15 §:ään. Sen 1 momentin mukaan edustajiston kutsuisi koolle sen puheenjohtaja tai hallitus.

Pykälän 2 momentin mukaan kutsu kokoukseen olisi toimitettava jokaiselle edustajiston jäsenelle ja varajäsenelle hänen ilmoittamallaan osoitteella lähetettävässä kirjatussa kirjeessä, joka on annettava postin kuljetettavaksi varsinaiseen kokoukseen vähintään kahta viikkoa ja ylimääräiseen kokoukseen vähintään viikkoa ennen kokousta.

16 §. *Edustajiston kokouksen päätökset.* Merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta annetun asetuksen 7 §:ssä säädetään edustajiston kokouksen päätösten tekemisestä ja jäsenten esteellisyydestä. Nämä säännökset ehdotetaan otettavaksi lain 16 §:ään. Pykälän

1 momentin mukaan päätökset edustajiston kokouksessa tehtäisiin yksinkertaisella äänen enemmistöllä. Jos äänet menevät tasan, päätökseksi tulisi puheenjohtajan kannattama mielipide. Äänestys olisi toimitettava suljetuin lipuin, jos kolmannes läsnä olevista sitä vaatii. Jos äänet menevät tasan, suljetuin lipuin äänestettäessä ja vaaleissa päätös ratkaistaisiin arvalla.

Pykälän 2 momentin mukaan edustajiston jäsen ei saisi äänestää asiassa, joka koskee häntä henkilökohtaisesti.

Edustajiston kokouksen päätösvallasta ei ole säännöksiä voimassa olevassa laissa tai asetuksessa. Tämän vuoksi 3 momentiksi ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan edustajiston kokous on päätösvaltainen, kun läsnä on puheenjohtaja ja viisi muuta jäsentä.

17 §. *Asian käsittely edustajiston kokouksessa.* Merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta annetun asetuksen 8 §:ssä säädetään käsiteltävien asioiden vireille tulosta edustajiston kokouksessa. Nämä säännökset ehdotetaan otettavaksi lain 17 §:ään. Pykälän 1 momentin mukaan edustajiston kokouksessa ei saisi tehdä päätöstä muista asioista kuin niistä, jotka 13 §:n mukaan on siinä käsiteltävä tai jotka on kokouskutsussa erikseen mainittu. Tämän estämättä voitaisiin kuitenkin päättää uuden kokouksen pitämisestä määrätyn asian käsittelemiseksi.

Pykälän 2 momentin mukaan, jos edustajiston jäsen haluaa saattaa jonkin asian kokouksen käsiteltäväksi, hänen olisi ilmoitettava siitä edustajiston puheenjohtajalle tai hallitukselle vähintään kahta viikkoa ennen sitä ajankohtaa, jolloin kutsu kokoukseen on viimeistään toimitettava. Näin ilmoitettu asia olisi mainittava kokouskutsussa. Jos kokouskutsu olisi silloin jo toimitettu, asiasta olisi ilmoitettava erikseen edustajiston jäsenille 15 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

18 §. *Edustajiston kokouksen pöytäkirja.* Merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta annetun asetuksen 9 §:ssä säädetään edustajiston kokouksen pöytäkirjasta. Nämä säännökset ehdotetaan otettavaksi lain 18 §:ään. Pykälän mukaan edustajiston kokouksessa olisi pidettävä pöytäkirjaa, jonka laatiminen kuuluu puheenjohtajan valitsemalle sihteerille. Pöytäkirjaan olisi merkittävää saapuvilla olleet edustajiston jäsenet, tehdyt ehdotukset

ja päätökset sekä toimitetut äänestykset. Pöytäkirja olisi sihteerin varmennettava sekä puheenjohtajan ja vähintään kahden kokouksessa sitä varten valitun, kokouksessa olleen jäsenen tarkastettava ja allekirjoitettava.

19 §. Edustajiston jäsenten palkkiot. Merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta annetun asetuksen 10 §:ssä säädetään edustajiston jäsenten palkkioista. Nämä säännökset ehdotetaan otettavaksi lain 19 §:ään. Pykälän mukaan työministeriö vahvistaisi edustajiston jäsenten palkkiot, jotka maksetaan merimiespalvelutoimiston varoista.

20 §. Merimiespalvelutoimiston hallitus. Voimassa olevan lain 14 §:n mukaan työministeriö määrää merimiespalvelutoimiston hallituksen kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Ehdotetun 20 §:n 1 momentin mukaan hallituksen toimikausi olisi neljä vuotta. Ehdotettu muutos liittyy järjestöjen lukumäärässä tapahtuneisiin muutoksiin. Neljän vuoden toimikaudella voidaan toteuttaa järjestöjen tasapuolinen mahdollisuus osallistua merimiespalvelutoimiston hallituksen työskentelyyn.

Pykälän 2 momentin mukaan merimiespalvelutoimiston hallituksessa olisi kuten nykyisinkin viisi jäsentä. Jäsenillä olisi henkilökohtaiset varajäsenet. Jäsenistä ja varajäsenistä yksi olisi valtion edustaja, kahden tulisi edustaa työnantajia ja kahden palkansaajia, toisen miehistöä ja toisen päällystöä. Päällystöä edustava jäsen ja hänen varajäsenensä määrättäisiin kalenterivuodeksi kerrallaan siten, että hallituksessa on vuorollaan edustettuina kansipäällystö ja konepäällystö.

Alan työmarkkinajärjestöjen lukumäärässä on tapahtunut muutoksia voimassa olevan lain säätämisen jälkeen. Laivoissa ei ole enää radiosähköttäjiä, joten heitä edustava palkansaajajärjestö ei ole enää myöskään merenkulualan työmarkkinajärjestö, joka pitäisi olla edustettuna merimiespalvelutoimiston hallinnossa. Päällystöä, konepäällystöä ja miehistöä edustavat järjestöt ovat ennallaan ja niillä on myös käytännön työelämässä toimivaa jäsenistöä kauppa-aluksissa.

Paitsi palkansaajapuolen järjestöissä myös työnantajapuolen järjestökentässä on tapahtunut muutoksia. Aikaisemmin alan työnantajajärjestöt ovat olleet Suomen Varustamoyhdistys ry. ja Ålands Redarförening rf sekä

Rannikko- ja Sisävesiliikenteen Työnantajaliitto RASILA ry. Nykyään alan työnantajia edustavat myös Rahtialusyhdistys ry. ja Liikenne- ja Erityisalojen Työnantajat ry. Pykälän 2 momentin mukaan asianomaiset työnantajayhdistykset edustaisivat vuorollaan varsinaisena jäsenenä ja tämän varajäsenenä kalenterivuoden kerrallaan työnantajia merimiespalvelutoimiston hallituksessa. Työministeriön tulee hallitusta määrätessään selvittää, mitkä asianomaiset työnantajajärjestöt tulisi ottaa hallitustyöskentelyyn mukaan. Kaikki alan työnantajajärjestöt eivät ole olleet voimassa olevan lain aikanaakaan edustettuina merimiespalvelutoimiston hallituksessa.

Pykälän 2 momentin tarkoituksena on luoda sekä työnantajapuolelle että palkansaajapuolelle kiertojärjestelmä, jonka mukaan järjestöjen edustajat ovat vuorovuosina merimiespalvelutoimiston hallituksen varsinaisia jäseniä. Kaikilla työnantajien ja palkansaajien edustajilla olisi kuitenkin läsnäolo- ja puheoikeus merimiespalvelutoimiston hallituksen kokouksessa riippumatta siitä, ovatko he varsinaisia hallituksen jäseniä vai eivät.

Pykälän 3 momentin mukaan työnantaja ja palkansaajia edustavien jäsenten ja heidän varajäsentensä määräämisessä noudatetaan, mitä 11 §:n 3 momentissa säädetään. Työministeriö määräisi työnantajia ja palkansaajia edustavat jäsenet hankittuaan asianomaisen alan kunkin järjestön ehdotuksen asiasta. Menettely vastaisi voimassa olevan lain mukaista menettelyä muutoin, paitsi että järjestöjen ehdotuksessa ei tarvitsisi olla enää kaksi kertaa niin monta jäsen ehdokasta kuin heitä ollaan määräämässä.

Pykälän 4 momentin mukaan Suomen Merimieskirkko ry:n edustajalla olisi voimassa olevaa lakia vastaavasti edelleen läsnäolo- ja puheoikeus merimiespalvelutoimiston hallituksen kokouksessa.

21 §. Hallituksen puheenjohtaja ja hallituksen täydentäminen. Ehdotettu säännös vastaa voimassa olevan lain 15 §:ää. Pykälän 1 momentin mukaan merimiespalvelutoimiston hallituksen puheenjohtajana toimisi valtion edustaja ja varapuheenjohtajana hänen varajäsenensä.

Pykälän 2 momentin mukaan hallituksen jäsen voitaisiin erityisestä syystä vapauttaa

tehtävästään kesken toimikauden.

Ehdotetun 3 momentin mukaan, jos jäsen tai varajäsen eroaa tahi vapautetaan kesken toimikauden taikka varajäsen määrätään jäseneksi, olisi tilalle määrättävä uusi jäsen tai varajäsen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

22 §. Hallituksen tehtävät. Voimassa olevassa laissa ei ole säädetty hallituksen tehtävistä. Sen sijaan niistä on säädetty merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta annetun asetuksen 11 §:ssä. Merimiespalvelutoimiston hallituksen tehtävistä ehdotetaan säädettyväksi laissa. Ehdotettu 22 §:n säännös vastaa asetuksen 11 §:ää. Sen mukaan merimiespalvelutoimiston hallituksen tehtävänä olisi

1) valmistella edustajistolle esiteltävät asiat;

2) ottaa ja erottaa merimiespalvelutoimiston toimitusjohtaja ja muu henkilöstö sekä määrätä heidän palkkansa;

3) kantaa ja vastata merimiespalvelutoimiston puolesta;

4) laatia merimiespalvelutoimiston toimintakertomus, tilinpäätös sekä tulo- ja menoarvio;

5) hoitaa muutkin asiat, jotka eivät kuulu edustajistolle; sekä

6) antaa toimitusjohtajalle muitakin kuin 25 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä ja myöntää toimitusjohtajan työvapaudet sekä muun henkilöstön yli kolmen kuukauden työvapaudet.

Tehtäväluettelon viimeiseen kohtaan hallitukselle on lisätty mahdollisuus antaa toimitusjohtajalle muitakin kuin laissa säädettyjä tehtäviä. Myös toimitusjohtajan työvapauksien myöntäminen kuuluu hallituksen tehtäviin. Merimiespalvelutoimiston hallinnon tehtävät on pyritty määrittelemään ehdotetussa laissa. Tämän johdosta ehdotettuun lakiin on otettu säännökset niin edustajiston, hallituksen kuin toimitusjohtajankin tehtävistä.

23 §. Hallituksen kokoontuminen. Merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta annetussa laissa ei ole säännöksiä merimiespalvelutoimiston hallituksen kokoontumisesta. Sen sijaan lain nojalla annetun asetuksen 12 §:ssä on säännöksiä asiasta. Näiden säännösten mukaisesti ehdotetaan 1 momentissa säädettyväksi, että hallitus kokoontuisi puheenjohtajan kutsusta.

Pykälän 2 momentin mukaan puheenjohtajan olisi kutsuttava hallitus koolle, jos vähintään kaksi hallituksen jäsentä sitä ilmoitettua asiaa varten kirjallisesti vaatii.

24 §. Hallituksen päätösvalta. Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä merimiespalvelutoimiston hallituksen päätösvallasta. Merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta annetussa asetuksessa asiasta on säädetty. Asetuksen 13 §:n mukaisesti ehdotetaan 24 §:n 1 momentissa säädettyväksi, että hallitus olisi päätösvaltainen, kun läsnä on puheenjohtaja ja kaksi muuta jäsentä, joista toinen edustaa työnantajia ja toinen palkansaa- jia, ja kaikki ovat yksimieliset. Muissa tapauksissa päätösvaltaisuuden edellytyksenä olisi, että läsnä on puheenjohtaja ja vähintään kolme muuta jäsentä.

Pykälän 2 momentin mukaan hallituksen päätökset tehtäisiin yksinkertaisella äänten enemmistöllä. Jos äänet menevät tasan, päätökseksi tulisi puheenjohtajan kannattama mielipide.

Ehdotetun 3 momentin mukaan hallituksen jäsenen esteellisyydestä olisi voimassa, mitä oikeudenkäymiskaassa säädetään tuomarin esteellisyydestä.

25 §. Toimitusjohtaja. Merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta annetussa laissa eikä asetuksessa ole säädetty merimiespalvelutoimiston toimiston johtajan tehtävistä. Sen sijaan mainitun asetuksen 21 §:n nojalla työministeriö on 15 päivänä maaliskuuta 1994 vahvistanut merimiespalvelutoimiston ohjesäännön. Sen 3 §:ssä määritellään toiminnanjohtajan tehtävät. Ehdotettu 25 § noudattelee tämän ohjesäännön määräyksiä.

Pykälän 1 momentin mukaan merimiespalvelutoimiston toimintaa johtaisi hallituksen alaisuudessa toimitusjohtaja. Toimitusjohtaja ratkaisisi ne merimiespalvelutoimistolle kuuluvat asiat, jotka eivät lain mukaan kuulu edustajistolle tai hallitukselle.

Ehdotetun 2 momentin mukaan toimitusjohtajan tehtävänä olisi:

1) johtaa merimiespalvelutoimiston toimintaa tämän lain ja hallituksen antamien suuntaviivojen mukaisesti;

2) myöntää henkilöstölle enintään kolmen kuukauden työvapaudet ja päättää väliaikaisen hoitajan ottamisesta tehtävään;

3) vastata merimiespalvelutoimiston omai-

suuden hoidosta sekä valmistella ehdotukset tulo- ja menoarvioksi, toimintasuunnitelmaksi ja toimintakertomukseksi;

4) vastata kansainvälisen toiminnan toteuttamisesta;

5) vastata merimiespalvelutoimiston antamista lausunnoista ja tiedotustoiminnasta; sekä

6) päättää henkilöstön tehtävistä ja työnjosta sekä vastuualueista henkilöstöön kuuluvan työsopimuksen ja hallituksen päätösten mukaisesti.

Pykälän 3 momentin mukaan toimitusjohtajan sijaisena toimisi hallituksen määräämä henkilö.

26 §. Merimiespalvelutoimiston nimenkirjoittajat. Merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta annetun asetuksen 14 §:ssä säädetään toimiston nimen kirjoittajista. Nämä säännökset ehdotetaan otettavaksi 26 §:ään. Pykälän 1 momentin mukaan merimiespalvelutoimiston nimen kirjoittaisivat hallituksen puheenjohtaja ja toimitusjohtaja yhdessä tai kumpikin heistä erikseen yhdessä hallituksen valtuuttaman hallituksen jäsenen tai toimiston henkilöstöön kuuluvan kanssa.

Pykälän 2 momentin mukaan hallituksen 1 momentin nojalla antamasta valtuutuksesta olisi viipymättä ilmoitettava työministeriölle, jonka olisi pyynnöstä annettava todistus siitä, ketkä ovat oikeutetut kirjoittamaan merimiespalvelutoimiston nimen.

Merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta annetun asetuksen 15 §:ssä säädetään haasteen tai muun tiedoksiannon toimittamisesta merimiespalvelutoimistolle. Säännös ehdotetaan 26 §:n 3 momentiksi. Säännösehdotuksen mukaan haaste tai muu tiedoksianto katsottaisiin toimitetuksi merimiespalvelutoimistolle, kun se on annettu tiedoksi henkilölle, jolla on oikeus kirjoittaa toimiston nimi.

27 §. Tilintarkastus. Ehdotetun lain 13 §:n mukaan merimiespalvelutoimiston edustajiston kokouksessa on valittava vähintään kaksi tilintarkastajaa ja heidän varamiehensä. Tilintarkastajien pätevyydestä ei ole säädetty voimassa olevassa laissa vaan asetuksen 16 §:ssä. Tämä sääntely ehdotetaan siirrettäväksi lakiin. Sen mukaisesti ehdotetun lain 27 §:n 1 momentin mukaan edustajiston valitseman toisen tilintarkastajan ja hänen varamiehensä on oltava keskuskauppakamarin

tai kauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja. Tämä tilintarkastaja toimisi samalla merimiespalvelutoimiston valvontatarkastajana.

Pykälän 2 momentin mukaan tilintarkastajaksi ei saisi valita henkilöä, joka on merimiespalvelutoimiston tai sen hallituksen jäsenen palveluksessa taikka muutoin sellaisessa suhteessa merimiespalvelutoimistoon, hallituksen jäsenen tai toimitusjohtajaan, että se tekisi hänet esteelliseksi.

28 §. Tilikausi. Merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta annetun asetuksen 17 §:n mukaisesti pykälässä ehdotetaan, että merimiespalvelutoimiston tilikausi olisi kalenterivuosi. Tilinpäätös olisi jätettävä tilintarkastajille tilikautta seuraavan helmikuun loppuun mennessä.

29 §. Tilintarkastajien kertomus. Merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta annetun asetuksen 18 §:n mukaisesti pykälässä ehdotetaan, että tilintarkastajien olisi viimeistään maaliskuun kuluessa annettava hallitukselle kirjallinen kertomus toiminnastaan sekä lausuntonsa merimiespalvelutoimiston hallinnosta ja tileistä.

30 §. Tarkemmat säännökset. Voimassa olevan lain 20 §:n mukaan tarkemmat määräykset lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan asetuksella. Merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta annetun asetuksen 21 §:n mukaan ministeriö vahvistaa puolestaan merimiespalvelutoimiston hallituksen esityksestä toimiston ohjesäännön. Ministeriö on käytännössä vahvistanut asetuksen nojalla merimiespalvelutoimistolle sekä ohjesäännön että tiliohjesäännön. Voimassa olevassa ohjesäännössä on viitattu merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta annettuun lakiin ja asetukseen sekä Kansainvälisen työjärjestön Suomen ratifioimaan merenkulkijoiden viihtyvyyttä ja hyvinvointia koskevaan yleissopimukseen no 163. Lisäksi ohjesäännössä on määriteltä toiminnanjohtajan tehtävät.

Voimassa olevassa tiliohjesäännössä, joka on annettu 28 päivänä helmikuuta 1979, on määräykset, joiden mukaan merimiespalvelutoimiston toiminta- ja taloussuunnittelu, tulo- ja menoarvion laadinta, maksuliikenne, kirjanpito ja tilinpäätös sekä niiden valvonta ja tarkastus on hoidettava.

Asetuksen ja ohjesäännön sisältämät asiat on ehdotettu otettavaksi keskeisiltä osiltaan

merimiespalvelulakiin. Sen sijaan tiliohjesääntöön sisältyneistä asioista ehdotetaan 30 §:ssä säädettäväksi työministeriön asetuksella. Ennen asetuksen antamista ministeriön on kuultava merimiespalvelutoimiston hallitusta ja tilintarkastajia.

31 §. Voimaantulo. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2006 alusta. Merimiespalvelutoimiston edustajiston ja hallituksen toimikaudet voimassa olevan lain mukaan ovat päättymässä vuoden 2005 lopulla. Vuoden 2006 alku on siten tarkoituksenmukainen ajankohta uuden lain voimaantulolle.

Ehdotetulla lailla kumottaisiin merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta 8 päivänä kesäkuuta 1972 annettu laki siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. 28 päivänä helmikuuta 1979 annettu merimiespalvelutoimiston tiliohjesääntö jäisi kuitenkin edelleen voimaan. Voimassa olevassa asetuksessa olevat säännökset on olennaisilta osin siirretty ehdotettuun lakiin. Samoin asetuksen nojalla annetun ohjesäännön määräykset on siirretty ehdotettuun lakiin. Asetuksen nojalla annettu tiliohjesääntö sisältää määräykset, joiden mukaan merimiespalvelutoimiston toiminta- ja taloussuunnittelu, tulo- ja menoarvion laadinta, maksuliikenne, kirjanpito ja tilinpäätös sekä niiden valvonta ja tarkastus

on hoidettava. Näiden asioiden määrittelemisen laissa ei ole tarkoituksenmukaista. Sen vuoksi ehdotetaan, että tiliohjesääntö olisi voimassa kunnes sitä ehdotetun lain 30 §:ssä olevan valtuutuksen nojalla muutetaan.

Merimiespalvelutoimiston edustajiston ja hallituksen toimikausi päättyy vuoden 2005 lopulla. Jos uusi laki tulisi voimaan vuoden 2006 alussa, olisi tarkoituksenmukaista, että ehdotetun lain mukaisen edustajiston ja hallituksen määrittämismenettelyyn voitaisiin ryhtyä jo ennen ehdotetun lain voimaantuloa. Tämän vuoksi ehdotetaan, että ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2. Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Perustuslaista johtuen merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta annetun asetuksen säännökset ja sen nojalla annetun merimiespalvelutoimiston ohjesäännön tietyt määräykset ehdotetaan siirrettäväksi lain tasolle.

Lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Merimiespalvelulaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on merimiesten vapaa-ajan toiminnan ja viestintäpalvelun edistäminen (*merimiespalvelutoiminta*).

2 §

Merimiespalvelutoimisto

Työministeriön yhteydessä toimii merimiespalvelutoimisto. Se toimii yhteistoiminta-alueina kotimaassa ja ulkomailla sekä merellä että satamissa tapahtuvan lakisääteisen ja vapaaehtoisen merimiespalvelutoiminnan tarkoituksenmukaiseksi järjestämiseksi ja yhtenäistämiseksi.

Merimiespalvelutoimiston tehtävänä on:

- 1) edistää ja ohjata merimiesten opinto-, nuoriso- ja aikuiskasvatustoimintaa;
- 2) järjestää ja ohjata merimiesten urheilutalouksia ja muita vapaa-ajan harrastusmahdollisuuksia;
- 3) myötävaikuttaa tarkoituksenmukaisten merimiespalvelukeskusten aikaansaamiseen kotimaahan ja ulkomaille;
- 4) edistää merimiesten opintoaineiston ja muun merimiespalveluaineiston vapaata kulkua eri maiden ja laivojen välillä;
- 5) hoitaa laivakirjastotoimintaa;
- 6) myötävaikuttaa merimiesten tiedotustoiminnan ja muun viestintäpalvelun ja yhteydenpidon parantamiseen; sekä
- 7) muutoinkin kehittää merimiespalvelutoimintaa siten, että merimiesten mahdolli-

suudet osallistua yhteiskuntaelämään paranevat.

Merimiespalvelutoimiston kotipaikka on Helsingin kaupunki.

Merimiespalvelutoimistolla ei ilman työministeriön suostumusta saa olla osakeenemmistöä osakeyhtiössä eikä vastaavaa määräämisvaltaa muussa yrityksessä, jollei kysymyksessä ole asunto-osakeyhtiö tai kiinteistöyhtiö.

3 §

Palvelumaksu

Suomalaisessa ulkomaanliikenteeseen käytettävässä kauppa-aluksessa, merellä ansiotarkoituksessa toimivassa pelastusaluksessa, jäänmurtajassa, väyläaluksessa, merenmittausta suorittavassa aluksessa, tutkimusaluksessa ja Itämeren ulkopuolella toimivassa kalastusaluksessa työskentelevä merimies ja hänen työnantajansa ovat kumpikin velvolliset maksamaan saman suuruisen palvelumaksun merimiespalvelutoimistolle. Palvelumaksu on yksi tuhannesosa merimiehen aluksella saamasta merityötulosta.

Merimiespalvelutoimiston hallitus voi tehdä merimiesten palvelutoiminnasta sekä siihen liittyvästä palvelumaksusta sopimuksen ulkomaisella aluksella työnantajana olevan kanssa, jos työnantaja on suomalainen tai alus liikennöi Suomeen ja jos aluksella työskentelee suomalaisia merimiehiä. Palvelumaksun suuruus määräytyy tällöin soveltavien palveluiden mukaan.

4 §

Valtion osuus

Valtio maksaa merimiespalvelutoimistolle yhtä suuren määrän kuin 3 §:ssä tarkoitettujen merimiesten ja työnantajien palvelumaksuista yhteensä kertyy.

5 §

Palvelumaksun tilitys

Työnantaja on velvollinen pidättämään merimiehen palkasta merimiespalvelutoimistolle maksettavan palvelumaksun.

Työnantaja on velvollinen maksamaan merimiesten palkasta kalenterikuukauden ajalta pidättämänsä palvelumaksut ja niitä vastaavan oman palvelumaksunsa merimiespalvelutoimistolle viimeistään tuota kalenterikuukautta toiseksi lähinnä seuraavan kuukauden kymmenentenä päivänä. Tilityksestä on käytävä ilmi kussakin aluksessa toimitettujen pidätysten määrä ja niitä vastaava työnantajan palvelumaksu.

Ulkomainen työnantaja maksaa 1 ja 2 momentista poiketen palvelumaksun merimiespalvelutoimistolle merimiespalvelutoimiston hallituksen kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti.

6 §

Tilityksen virhe tai laiminlyönti

Jos 5 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tilityksessä on virhe tai tilitys on jäänyt kokonaan tekemättä eikä virhettä oikaista tai tilitystä tehdä merimiespalvelutoimistolle sen hallituksen määräämässä ajassa, joka ei saa olla kuukautta lyhyempi, työnantaja on velvollinen maksamaan merimiespalvelutoimistolle mainitussa momentissa tarkoitettuna palvelumaksuna hallituksen kohtuulliseksi arvioiman määrän.

Merimiespalvelutoimiston hallituksen 1 momentin nojalla määräämä palvelumaksu jää pysyväksi, jollei työnantaja ole kuuden

kuukauden kuluessa merimiespalvelutoimiston päätöksestä tiedon saatuaan pannut asiaa vireille Helsingin käräjäoikeudessa.

7 §

Työnantajan palvelumaksun laiminlyönti

Jos työnantaja ei ole 5 §:n 2 momentissa säädettyssä määräajassa maksanut merimiespalvelutoimistolle sille tulevia palvelumaksuja, ne ovat ilman tuomiota tai päätöstä ulosotokelpoisia siinäkin tapauksessa, että maksun peruste tai määrä on 6 §:n 2 momentin nojalla saatettu tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Määräajassa suorittamatta jääneelle määrälle työnantajan on maksettava viivästyskorkoa korkolain (633/1982) mukaan.

8 §

Työntekijän palvelumaksun laiminlyönti

Jos 5 §:n 1 momentissa tarkoitettu palvelumaksun pidätys on osaksi tai kokonaan jäänyt toimittamatta, työnantajalla on oikeus pidättää puuttuva määrä myöhemmin maksettavasta palkasta.

9 §

Valtion osuuden maksaminen

Valtio maksaa 4 §:ssä tarkoitettua määrän merimiespalvelutoimistolle vuosineljänneksittäin kuukauden kuluessa palvelumaksujen kertymistä koskevan selvityksen saamisesta.

Valtion osuuden saamiseksi merimiespalvelutoimiston on toimitettava työministeriölle selvitys, josta käy ilmi työnantajien edellisen vuosineljänneksen aikana pidättämien palvelumaksujen määrä ja niitä vastaava työnantajien palvelumaksu. Ministeriö maksaa selvityksen saatuaan merimiespalvelutoimistolle valtion osuuden siltä ajalta, jota selvitys koskee.

10 §

Merimiespalvelutoimiston hallinto

Merimiespalvelutoimistolla on edustajisto ja hallitus. Niiden jäseninä eivät saa olla samat henkilöt.

Merimiespalvelutoimistoa johtaa hallituksen valitsema toimitusjohtaja.

11 §

Merimiespalvelutoimiston edustajisto

Työministeriö määrää merimiespalvelutoimiston edustajiston neljäksi kalenterivuodeksi kerrallaan.

Edustajistoon kuuluu 11 jäsentä. Jäsenillä on henkilökohtaiset varajäsenet. Jäsenistä ja varajäsenistä yhden tulee edustaa työministeriötä, yhden valtiovarainministeriötä ja yhden liikenne- ja viestintäministeriötä. Muista jäsenistä ja varajäsenistä neljän tulee edustaa työnantajia ja neljän palkansaajia. Palkansaajista kahden tulee edustaa miehistöä, yhden kansipääallystää ja yhden konepääallystää.

Työministeriön on ennen työnantajia ja palkansaajia edustavien jäsenten ja heidän varajäsentensä määräämistä hankittava alan kunkin järjestön ehdotus, jonka mukaan ministeriön on määrättävä jäsenet ja varajäsenet. Vaikka järjestö ei tee ministeriön määräämässä ajassa ehdotusta, ministeriön on määrättävä jäsenet ja varajäsenet.

12 §

Edustajiston puheenjohtaja ja edustajiston täydentäminen

Työministeriön on määrättävä yksi edustajiston valtiota edustavista jäsenistä edustajiston puheenjohtajaksi ja yksi varapuheenjohtajaksi.

Jos jäsen tai varajäsen eroaa tai erityisen syyn vuoksi vapautetaan tai varajäsen määrätään jäseneksi kesken toimikauden, tilalle on määrättävä uusi jäsen tai varajäsen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

13 §

Edustajiston kokous

Edustajisto kokoontuu vuosittain viimeistään huhtikuun kuluessa edustajiston kokoukseen.

Edustajiston kokouksessa on:

1) käsiteltävä hallituksen laatima toimintakertomus ja tilinpäätös sekä tilintarkastajien lausunto;

2) käsiteltävä kysymys edellisen vuoden tilinpäätöksen vahvistamisesta;

3) päätettävä niistä toimenpiteistä, joihin edellisen vuoden hallinto ja tilit antavat aiheita;

4) käsiteltävä hallituksen laatima toimintajaloussuunnitelma;

5) määrättävä hallituksen jäsenten ja tilintarkastajien palkkiot;

6) valittava vähintään kaksi tilintarkastajaa ja heidän varamiehensä; sekä

7) käsiteltävä muut kokouskutsussa mainitut asiat.

Kysymys tilinpäätöksen vahvistamisesta sekä päätöksenteko toimenpiteestä, johon edellisen vuoden hallinto ja tilit antavat aiheita, on siirrettävä viimeistään kahden viikon kuluessa ilman eri kutsua pidettävään jatkokokoukseen, jos siitä tehdään ehdotus, jonka puolesta äänestyksessä annetaan vähintään kaksi kolmannesta saapuvilla olevien jäsenten äänistä. Samalla on päätettävä myös jatkokokouksen ajasta ja paikasta.

Hallituksen jäsenillä ja varajäsenillä sekä Suomen Merimieskirkko ry:n edustajalla on läsnäolo- ja puheoikeus edustajiston kokouksissa.

14 §

Ylimääräinen edustajiston kokous

Ylimääräinen edustajiston kokous on pidettävä, kun työministeriö niin määrää, kun hallitus katsoo tarpeelliseksi tai kun vähintään kuusi edustajiston jäsentä sitä ilmoitettua asiaa varten kirjallisesti vaatii. Jos tilintarkastajat toimittamansa tarkastuksen perusteella katsovat ylimääräisen kokouksen pitämisen tarpeelliseksi, ylimääräinen kokous on kut-

suttava koolle heidän vaatimuksestaan.

Ylimääräinen edustajiston kokous on pidettävä kuukauden kuluessa sen jälkeen, kun määräys tai vaatimus kokouksen pitämisestä on saapunut edustajiston puheenjohtajalle tai hallitukselle.

15 §

Edustajiston koolle kutsuminen

Edustajiston kutsuu koolle sen puheenjohtaja tai hallitus.

Kutsu kokoukseen on toimitettava jokaiselle edustajiston jäsenelle ja varajäsenelle hänen ilmoittamallaan osoitteella lähetettävässä kirjatussa kirjeessä, joka on annettava postin kuljetettavaksi varsinaiseen kokoukseen vähintään kahta viikkoa ja ylimääräiseen kokoukseen vähintään viikkoa ennen kokousta.

16 §

Edustajiston kokouksen päätökset

Päätökset edustajiston kokouksessa tehdään yksinkertaisella äänen enemmistöllä. Jos äänet menevät tasan, päätökseksi tulee puheenjohtajan kannattama mielipide. Äänestys on toimitettava suljetuin lipuin, jos kolmannes läsnä olevista sitä vaatii. Jos äänet menevät tasan, suljetuin lipuin äänestettäessä ja vaaleissa päätös ratkaistaan arvalla.

Edustajiston jäsen ei saa äänestää asiassa, joka koskee häntä henkilökohtaisesti.

Edustajiston kokous on päätösvaltainen, kun läsnä on puheenjohtaja ja viisi muuta jäsentä.

17 §

Asian käsittely edustajiston kokouksessa

Edustajiston kokouksessa ei saa tehdä päätöstä muista asioista kuin niistä, jotka 13 §:n mukaan on siinä käsiteltävä tai jotka on kokouksutsussa erikseen mainittu. Tämän estämättä voidaan kuitenkin päättää uuden kokouksen pitämisestä määrätyn asian käsitte-

lemiseksi.

Jos edustajiston jäsen haluaa saattaa jonkin asian kokouksen käsiteltäväksi, hänen on ilmoitettava siitä edustajiston puheenjohtajalle tai hallitukselle vähintään kahta viikkoa ennen sitä ajankohtaa, jolloin kutsu kokoukseen on viimeistään toimitettava. Näin ilmoitettu asia on mainittava kokouksutsussa. Jos kokouksutsu on silloin jo toimitettu, asiasta on ilmoitettava erikseen edustajiston jäsenille 15 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

18 §

Edustajiston kokouksen pöytäkirja

Edustajiston kokouksessa on pidettävä pöytäkirjaa, jonka laatiminen kuuluu puheenjohtajan valitsemalle sihteerille. Pöytäkirjaan on merkittävä saapuvilla olleet edustajiston jäsenet, tehdyt ehdotukset ja päätökset sekä toimitetut äänestykset. Pöytäkirja on sihteerin varmennettava sekä puheenjohtajan ja vähintään kahden kokouksessa sitä varten valitun, kokouksessa olleen jäsenen tarkastettava ja allekirjoitettava.

19 §

Edustajiston jäsenten palkkiot

Työministeriö vahvistaa edustajiston jäsenten palkkiot, jotka maksetaan merimiespalvelutoimiston varoista.

20 §

Merimiespalvelutoimiston hallitus

Työministeriö määrää merimiespalvelutoimiston hallituksen jäljempänä säädetyin poikkeuksin neljäksi kalenterivuodeksi kerrallaan.

Hallitukseen kuuluu viisi jäsentä. Jäsenillä on henkilökohtaiset varajäsenet. Jäsenistä ja varajäsenistä yksi on valtion edustaja, kahden tulee edustaa työnantajia ja kahden palkansaajia, toisen miehistöä ja toisen päällystöä. Päällystöä edustava jäsen ja hänen vara-

jäsenensä määrätään kalenterivuodeksi kerrallaan siten, että hallituksessa on vuorollaan edustettuina kansipäällystö ja konepäällystö. Asianomaiset työntantajyhdistykset edustavat vuorollaan varsinaisena jäsenenä ja tämän varajäsenenä kalenterivuoden kerrallaan työntantajia. Kaikilla edellä mainituilla työntantajien ja palkansaajien edustajilla on läsnäolo- ja puheoikeus hallituksen kokouksessa riippumatta siitä, ovatko he varsinaisia hallituksen jäseniä.

Työntantajia ja palkansaajia edustavien jäsenten ja heidän varajäsentensä määräämisessä noudatetaan, mitä 11 §:n 3 momentissa säädetään.

Suomen Merimieskirkko ry:n edustajalla on läsnäolo- ja puheoikeus hallituksen kokouksessa.

21 §

Hallituksen puheenjohtaja ja hallituksen täydentäminen

Merimiespalvelutoimiston hallituksen puheenjohtajana toimii valtion edustaja ja varapuheenjohtajana hänen varajäsenensä.

Hallituksen jäsen voidaan erityisestä syystä vapauttaa tehtävästään kesken toimikauden.

Jos jäsen tai varajäsen eroaa tahi vapautetaan kesken toimikauden taikka varajäsen määrätään jäseneksi, on tilalle määrättävä uusi jäsen tai varajäsen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

22 §

Hallituksen tehtävät

Merimiespalvelutoimiston hallituksen tehtävänä on:

- 1) valmistella edustajistolle esiteltävät asiat;
- 2) ottaa ja erottaa merimiespalvelutoimiston toimitusjohtaja ja muu henkilöstö sekä määrätä heidän palkkansa;
- 3) kantaa ja vastata merimiespalvelutoimiston puolesta;

4) laatia merimiespalvelutoimiston toimintakertomus, tilinpäätös sekä tulo- ja menoarvio;

5) hoitaa muutkin asiat, jotka eivät kuulu edustajistolle; sekä

6) antaa toimitusjohtajalle muitakin kuin 25 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä ja myöntää toimitusjohtajan työvapaudet sekä muun henkilöstön yli kolmen kuukauden työvapaudet.

23 §

Hallituksen kokoontuminen

Hallitus kokoontuu puheenjohtajan kutsusta.

Puheenjohtajan on kutsuttava hallitus koolle, jos vähintään kaksi hallituksen jäsentä sitä ilmoitettua asiaa varten kirjallisesti vaatii.

24 §

Hallituksen päätösvalta

Hallitus on päätösvaltainen, kun läsnä on puheenjohtaja ja kaksi muuta jäsentä, joista toinen edustaa työntantajia ja toinen palkansaajia, ja kaikki ovat yksimieliset. Muissa tapauksissa päätösvaltaisuuden edellytyksenä on, että läsnä on puheenjohtaja ja vähintään kolme muuta jäsentä.

Hallituksen päätökset tehdään yksinkertaisella äänen enemmistöllä. Jos äänet menevät tasan, päätökseksi tulee puheenjohtajan kannattama mielipide.

Hallituksen jäsenen esteellisyydestä on voimassa, mitä oikeudenkäymiskaassa säädetään tuomarin esteellisyydestä.

25 §

Toimitusjohtaja

Merimiespalvelutoimiston toimintaa johtaa hallituksen alaisuudessa toimitusjohtaja. Toimitusjohtaja ratkaisee ne merimiespalvelutoimistolle kuuluvat asiat, jotka eivät tämän lain mukaan kuulu edustajistolle tai hallitukselle.

Toimitusjohtajan tehtävänä on:

1) johtaa merimiespalvelutoimiston toimintaa tämän lain ja hallituksen antamien suuntaviivojen mukaisesti;

2) myöntää henkilöstölle enintään kolmen kuukauden työvapaudet ja päättää väliaikaisen hoitajan ottamisesta tehtävään;

3) vastata merimiespalvelutoimiston omaisuuden hoidosta sekä valmistella ehdotukset tulo- ja menoarvioksi, toimintasuunnitelmaksi ja toimintakertomukseksi;

4) vastata kansainvälisen toiminnan toteuttamisesta;

5) vastata merimiespalvelutoimiston antamista lausunnoista ja tiedotustoiminnasta; sekä

6) päättää henkilöstön tehtävistä ja työnjaoista sekä vastuualueista henkilöstön kuuluvan työsopimuksen ja hallituksen päätösten mukaisesti.

Toimitusjohtajan sijaisena toimii hallituksen määräämä henkilö.

26 §

Merimiespalvelutoimiston nimenkirjoittajat

Merimiespalvelutoimiston nimen kirjoittavat hallituksen puheenjohtaja ja toimitusjohtaja yhdessä tai kumpikin heistä erikseen yhdessä hallituksen valtuuttaman hallituksen jäsenen tai toimiston henkilöstöön kuuluvan kanssa.

Hallituksen 1 momentin nojalla antamasta valtuutuksesta on viipymättä ilmoitettava työministeriölle, jonka on pyynnöstä annettava todistus siitä, ketkä ovat oikeutetut kirjoittamaan merimiespalvelutoimiston nimen.

Haaste tai muu tiedoksianto katsotaan merimiespalvelutoimistolle toimitetuksi, kun se on annettu tiedoksi henkilölle, jolla on oikeus kirjoittaa toimiston nimi.

27 §

Tilintarkastus

Edellä 13 §:n 2 momentin 6 kohdassa tarkoitetuista tilintarkastajista toisen tilintarkastajan ja hänen varamiehensä on oltava kes-

kuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja. Tämä tilintarkastaja toimii samalla merimiespalvelutoimiston valvontatarkastajana.

Tilintarkastajaksi ei saa valita henkilöä, joka on merimiespalvelutoimiston tai sen hallituksen jäsenen palveluksessa taikka muutoin sellaisessa suhteessa merimiespalvelutoimistoon, hallituksen jäsenen tai toimitusjohtajaan, että se tekisi hänet esteelliseksi.

28 §

Tilikausi

Merimiespalvelutoimiston tilikausi on kalenterivuosi. Tilinpäätös on jätettävä tilintarkastajille tilikautta seuraavan helmikuun loppuun mennessä.

29 §

Tilintarkastajien kertomus

Tilintarkastajien on viimeistään maaliskuun kuluessa annettava hallitukselle kirjallinen kertomus toiminnastaan sekä lausuntonsa merimiespalvelutoimiston hallinnosta ja tileistä.

30 §

Tarkemmat säännökset

Työministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset merimiespalvelutoimiston talouden ja tilien hoidosta. Ennen asetuksen antamista työministeriön on kuultava merimiespalvelutoimiston hallitusta ja tilintarkastajia.

31 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Tällä lailla kumotaan merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta 8 päivänä kesäkuuta 1972 annettu laki (452/1972) siihen myö-

hemmin tehtyine muutoksineen. 28 päivänä helmikuuta 1979 annettu merimiespalvelutoimiston tiliohjesääntö jää kuitenkin edelleen voimaan.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 21 päivänä lokakuuta 2005

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ministeri *Tuula Haatainen*